

Farsang a szlovéneknél

A magyarországi szlovéneknél a XX. század közepéig az volt a szokás, hogy az emberek főként farsang (*fâšenek*) idején házasodtak. Ha a faluban karácsony és hamvazószerda között senki sem házasodott meg, akkor a fiataloknak farsangvasárnap (*fâšanska nadéla*) „büntetésből” rönkhúzást kellett rendezniük. Ezen a napon ma is sütnék fánkot, az előtte lévő, kövér (tüčen) csütörtökön pedig disznófejet főznek. Amióta a fiatalok eljárnak dolgozni (az 1970-es évektől), kedd helyett farsangvasárnap öltöznek maskarába. Hamvazószerdával (*papaníca*) ér véget a farsang, fejeződik be a tél, és kezdődik meg a böjt, de csütörtökön (máli fâšanek – kis farsang) még megeszik a keddről maradt húst és fánkot, illetve forgácsfánkot sütnék.

A szlovének jellegzetes farsangi figurái a megszemélyesített *Farsang* (*Fâšenek*) és *Lénka*, illetve a *Farsang és Judit* (*Djúdica*) páros. Farsang színes szalagokkal díszített süveget (*štúk*) hord, amely a földből kikelő csírákat jelképezi. Arcát harisnyával vagy álarcokkal takarja el. Kifordított bekecsbe (*bírkeč*) vagy régi, rongyos ruhába öltözik. Nadrágjára színes papír- vagy textilszalagokat varr. Korommal bekent kezében pálcát és perselyt hord, s utóbbiba természetesen

pénzt gyűjt. A persely egy kilyukasztott fakanálból és harisnyából áll. Farsangot felesége, Lénka (vagy Judit) kíséri, akinek egyik kezében seprű, a másikban cekker, esetleg táská van. Ebbe gyűjti az ajándékokat (*korílo*): a fánkot, a tojást, a kolbászt. A seprűvel söprög és verekszik. A csoportot egy harmonikás (*fúdaš*) kíséri. Megtáncoltatják a háziakat, miközben magasra emelt térdekkel ugrándoznak, hogy nagyra nőjön a len és vastagra a répa. Több ilyen páros vesz részt a rönkhúzáson is.

Húshagyókedd a farsang utolsó, legfőbb napja volt, amikor a Szentgotthárd környéki szlovének eredetileg maskarába öltöztek, a Somogyi megyei szlovén gyerekek pedig, hintáztak (*újckanje*) a magas lenért. Ezen a napon kell a szlovéneknél mákot vetni, hogy ne legyen férges, valamint ültetni való kukoricát morzsolni, hogy a varjak meg ne egyék. Húshagyókedden (*fâšanek*) este az öregek és a fiatalok kocsmába mentek, hogy a vastag répáért és magas lenért táncoljanak. Éjfélkor be kellett fejezni a mulatságot. Régen fehér lepedőbe öltözött „Hamvazófehérkék” (*Papaníce – Hamvazószerdák*) mindenkit bekentek korommal, mivel elkezdődött a böjt.

M. Kozár Mária

Nágel Bianka, Mohács, (11 éves) „Busó maszkok” című tollrajzai